

HET ENCOD BULLETIN OVER DRUGSBELEID IN EUROPA

NR. 9. SEPTEMBER 2005

FREEDOM TO FARM (voor Mo Mowlam)

Dat sommige drugs te maken hebben met een sociaal taboe is een probleem voor degenen die hen gebruiken, gezien de ernstige gevolgen van stigmatisering voor carrière en privé-leven. Vanwege het wettelijk verbod op drugs zijn de meeste producenten, handelaren en gebruikers van drugs genoodzaakt een belangrijk deel van hun persoonlijkheid te verbergen voor de buitenwereld. Zij zijn gedwongen tot het leiden van een soort dubbel leven, hetgeen op zichzelf een oorzaak kan zijn van schadelijke gevolgen zowel voor de direct betrokkenen als voor hun omgeving. Echter, het politieke taboe rond drugs is waar de grootste schade ontstaat aan de samenleving als geheel.

Dit politieke taboe komt tot uiting in de totale afwezigheid van een serieus debat over de voors en tegens van het verbod op drugs in de kamers van de politieke besluitvorming. De meeste politici vertrouwen doorgaans blindelings op de informatie van massamedia die gevoed worden door (inter)nationale agentschappen belast met drugbestrijding. In die zeldzame gevallen waarin ze de gezondheids- of sociale problemen die met drugs samenhangen in beschouwing nemen, zien ze het feit dat de meeste van deze problemen veroorzaakt worden door het huidige drugsbeleid zelf gewoonweg over het hoofd.

Vanwege dit politieke taboe worden geen vragen gesteld bij de aanpak van de drugbestrijding, ook al zijn er bewijzen in overvloed voor de enorme fiasco's die deze bestrijding heeft opgeleverd. Daarentegen wordt op de officiële bijeenkomsten van de VN over drugs juist kritiek geleverd op de programma's die gericht zijn op schadevermindering, zoals spuitenuitruil. Als het aan de woordvoerders van het gerechtelijk apparaat lag, zouden zulke programma's in het beste geval een onderdeel kunnen zijn van het aanbod aan technische maatregelen om zichtbare drugs-gerelateerde schade te verminderen, maar zullen ze nooit kunnen uitgroeien tot het fundament van een nieuwe aanpak van het mondiale drugsverschijnsel.

In dit klimaat zijn slechts enkele politici moedig genoeg om te pleiten voor de legalisering van drugs. Een van hen was de voormalige Britse minister voor Noord-Ierland Mo Mowlam. Zij overleed op 19 Augustus 2005, 55 jaar oud. Als er iets is dat we van Mo kunnen leren, dan is het juist haar moed, eerlijkheid en optimisme. In 2000 had Mowlam, als hoofd van de anti-drugs campagne van de regering, openlijk toegegeven cannabis te hebben gerookt en "in tegenstelling tot President Clinton heb ik wel geïnhaleerd".

Vijf jaar geleden zag het ernaar uit alsof er opening kwam in het Europees drugsdebat. Dankzij het toegenomen begrip voor het verschijnsel drugs en de angst voor de verspreiding van HIV/AIDS, begonnen steeds meer hulpverleners in vrijwel alle Westeuropese landen het gebruik van illegale drugs als deel van de moderne samenleving te aanvaarden. De meeste Europese regeringen begonnen speciale voorzieningen te treffen om regionale en lokale overheden in staat te stellen te experimenteren met een meer flexibele aanpak.

Europese burgers raakten langzaam maar zeker gewend aan de aanwezigheid van gebruikersruimten in hun stad, de geur van cannabis in hun straat en een grotere erkenning van het feit dat het experimenteren met drugs door hun kinderen niet noodzakelijk leidde tot rampzalige gevolgen.

Toen kwam 11 September 2001, en ook al zijn er steeds meer serieuze twijfels aan de officiële versie van wat die dag plaatsvond, is het duidelijk voor eenieder dat de aanslagen hebben gediend voor het afschaffen van burgerlijke vrijheden en de opvoering van de oorlogsretoriek tegen externe vijanden, die de schuld krijgen voor problemen waarvan de echte oorzaak intern is. Er wordt niet serieus nagedacht over vreedzame manieren waarmee autoriteiten terrorisme kunnen bestrijden, zoals de legalisering van de drugsmarkt, een stap die een aanzienlijke inkomstenbron van de terroristische groepen zou doen opdrogen. De nationale veiligheid is wederom een van de belangrijkste politieke prioriteiten, en het is interessant te zien welke gevaren, volgens de overheid althans, deze veiligheid plotseling bedreigen.

Op 30 July 2005 trad de Tsjechische politie bruto op tegen een techno-party in de Tachov regio. Het was reeds de 12^e keer dat dit jaarlijkse festijn werd georganiseerd, en de eerste keer dat er problemen met de politie ontstonden. Verschillende andere techno en dance festivals in heel Europa meldden vergelijkbare problemen; deze zomer is dansen blijkbaar een misdaad geworden.

Ook eind juli werd in Vancouver, Canada, Marc Emery, cannabis-activist en – zaadhandelaar gearresteerd na een verzoek tot uitlevering van de regering van de VS. Het misdrijf waarvoor de VS Emery wil berechten (de verkoop van cannabiszaad) is geen wettelijke overtreding in Canada. Echter, zoals de woordvoerder van de Drugs Enforcement Administration (DEA) openlijk erkende, de echte reden waarom de VS Emery willen berechten is om zijn sponsoring van de beweging voor legalisering van cannabis in Noord-Amerika stop te zetten, die zij – in een gevaarlijk precedent - beschrijven als ‘witwasserij’.

In Europa was de beweging voor schadevermindering in het drugsbeleid een antwoord op de gezondheidsproblemen van de jaren '90. De huidige situatie behoeft een andere aanpak. Het drugsverbod heeft zulke permanente en volledig averechtse gevolgen – zelfs in het licht van haar eigen doelstellingen – dat de bestrijding ervan zich moet richten op de schade die wordt aangericht aan de menselijke waarden en democratische principes. Het respect voor het fundamentele mensenrecht op bewustzijnsverruiming door middel van het gebruik van planten en andere middelen dient de basis te worden van een nieuwe mondiale beweging voor hervorming van het drugsbeleid. Alle volwassen burgers zouden dit recht moeten kunnen uitoefenen, zo lang ze geen schade aanrichten aan anderen in hun omgeving.

Het zekerstellen van het recht op verbouw, bezit en gebruik van planten met het doel de geest te verruimen gaat verder dan schadevermindering. Er zal een vorm van niet-repressieve regulering nodig zijn om 'fair play' tussen producenten en consumenten in de mondiale drugsmarkt te verzekeren. Aldus kan het voorstel voor hervorming van het drugsbeleid deel gaan uitmaken van een beweging die streeft naar een mondiale samenleving waarin de minimale voorwaarden voor alle wereldburgers veilig gesteld zijn om een menswaardig leven te leiden en gevrijwaard te zijn van onnodige criminalisering, marginalisering en stigmatisering. Dit betekent ook een stellingname tegen het verbod op drugs op zich, waarvan meermaals is aangetoond dat het niet alleen een ondoelmatige en onmenselijke aanpak vormt, maar ook enorme collaterale schade aanricht aan personen en aan de samenleving als zodanig.

In september zal ENCOD een nieuwe campagne lanceren, gebaseerd op de slogan "Freedom to Farm", en gericht op het mobiliseren van steun voor het voorstel van de legalisering van verbouw van druggerelateerde planten, als een eerste element in de fundamentele hervorming van het drugsbeleid. Daarnaast is ons korte termijndoel ruimte te creëren voor een debat om het Europees drugsbeleid voor verdere ontmanteling te behoeden.

Hierbij rekenen we vooral op de samenwerking van lokale overheden en politici die, net als Mo Mowlam, moedig genoeg zijn om het onderwerp op een serieuze manier te benaderen. Uiteindelijk gaat het er ons om die krachten te isoleren die, uitsluitend ter bescherming van hun eigen belangen, weigeren te aanvaarden dat verbieden de slechtste manier is om drugsproblemen op te lossen. Net als met alle taboes vermindert hun macht naarmate de kennis ervan toeneemt.

Joep Oomen (met dank aan Eliot Ross Albert en Jan van der Tas)
www.encod.org